

Verborgen kunst

Wat doen Ot en Sien in Zeist? Hun sculptuur is hier geplaatst ter ere van de tekenaar van dit tweetal Cornelis Jetses, die in de periode 1909-1919 in Zeist woonde. Geen groot socialist, maar een alleraardigst mens en een begaafd ambachtsman. Het door de Wilma geschonken en door Taeke Friso de Jong gemaakte beeldje werd in 1986 door Jetses' toentertijd reeds bejaarde dochter onthuld.

Jetses woonde eerst op Tulpstraat 18, later op Bergweg 37. Dit laatste huis met atelier liet hij zelf bouwen. Het staat op de hoek van de Bergweg en de Jacob van Lenneplaan, en is inmiddels in twee woningen opgesplitst. In zijn Zeister tijd nam Jetses deel aan het plaatselijke culturele leven. Zo was hij intensief betrokken bij de Onafhankelijkheidsfeesten van 1913. Verder organiseerde hij samen met zijn plaatsgenoot Willem Pijper en anderen enige - overigens matig bezochte - concerten. Nadat de Soester schilder-illustrator J.H. Isings in korte tijd zijn vrouw en kinderen verloor woonde Isings meer dan een jaar lang bij de familie Jetses in huis. Verder waren Jetses en Isings betrokken bij de activiteiten voor de duizenden Belgische militairen die tijdens de Eerste Wereldoorlog in de legerplaats Zeist geïnterneerd waren.

Cornelis Jetses werd in 1873 in een armoedig steegje in Groningen geboren. Zijn tekenaanleg werd al vroeg ontdekt. Op de Lagere School mocht hij kaarten voor de aardrijkskundeles tekenen die aan de muur werden gehangen. Via enkele heren die een fondsje beheerden kon Jetses lessen op de Akademie Minerva volgen. Albert Hahn (de bekende socialistische karikaturist) was er één van zijn medeleerlingen. Via zijn Duitse oom Louis Erichsen ging Jetses daarna studeren aan de Bremer Kunstgewerbeschule. Hij deed ook mee met de daar gehouden worstelwedstrijden. (Jetses was ook op latere leeftijd een sportief man die trainde met halters en rekstok.) Als de schilder van historische taferelen Arthur Fitger uit Horn op de Kunstgewerbeschule een assistent komt zoeken, wordt hij door de directeur van het instituut op Jetses geattendeerd. Fitger raakt onder de indruk van Jetses' kunnen, en vraagt hem zijn assistent en leerling te worden. Door Fitger bij zijn opdrachten te helpen doet Jetses veel contacten in de hogere kringen op, en ontmoet o.m. Johannes Brahms en Gustav Mahler. Verder volgde Jetses colleges aan de Rijksakademie van Beeldende Kunsten in Amsterdam.

Behalve het schilderen van historische taferelen in en op gebouwen, deed Jetses ook werk in andere richtingen. Voor een catalogus van de Meubelfabriek Nederland had hij kamerinterieurs getekend, die bij uitgeversmaatschappij J.B. Wolters gedrukt werden. Deze gelegenheid gebruikte hij om zijn diensten bij de genoemde uitgeverij aan te bieden. Dit leidde ertoe dat hij werd gevraagd de schoolboekjes van de vooruitstrevende onderwijskundigen Hindericus Scheepstra (1859-1913) en Jan Ligthart (1859-1916) te illustreren. De samenwerking verliep uitstekend en resulteerde in bekende werkjes als *Dicht bij huis* en *Ot en Sien*. Op basis van de ideeën van de hoofdonderwijzer Mattheus Bernhard Hoogeveen (1862-1941) werd door Scheepstra en Ligthart het overbekende leesplankje (Aap, noot, mies...) ontworpen, waarvoor Jetses de afbeeldingen maakte. Ook het boek *Afke's Tiental* van Nienke van Hichtum (Troelstra's eerste vrouw) werd door Jetses geïllustreerd. Verder maakte hij tal van grote wandplaten met historische, landelijke en ambachtelijke onderwerpen. Hij verdiepte zich hierbij altijd terdege in de afgebeelde zaken, en ging deze liefst zelf bekijken. Zo liet hij zich voor het interieur van een korenmolen inspireren door de molen "De Vriendschap" van H. Schuurman. Deze in 1981 afgebroken Zeister molen bevond zich vlak bij zijn huis aan de Bergweg.

Belangrijke werken uit zijn latere jaren waren de illustratie van Anne de Vries' kinderbijbel en van J.P. Wiersma's Friese roman *Aldfaers Groun*. Door de hongerwinter en de ouderdom verzwakt, ging het daarna snel bergafwaarts met Jetses. In 1955 blies hij zijn laatste adem uit.

Waar staat nu precies dat beeldje van Ot en Sien? Het is even zoeken, maar ingesloten tussen de parkeergarages en flats van de Promenade ligt een kaal pleintje. Hier bewonderen Ot en Sien de zegeningen van het moderne leven.

Bart van Donselaar

[Back](#)